

Якщо застосувати дану класифікацію для аналізу загальноєвропейського комунікаційного простору, то можливо прийти до наступних цікавих висновків. В якості інституціональних суб'єктів необхідно розглядати політичні інститути ЄС, насамперед Європейську Комісію, яка в найбільшій мірі відповідає за процес agenda-setting (встановлення черги денної) та за розробку і впровадження комунікаційної політики ЄС. ЗМІ як функціональні суб'єкти політичної комунікації в ЄС можуть бути поділені на дві великі групи: національні (вони є домінуючими – як кількісно, так і з точки зору впливу на громадську думку) та загальноєвропейські (наприклад, Euronews).

Ще один важливий напрям досліджень політичної комунікації – це виокремлення певних її рівнів. Так можливо говорити про два такі рівні, як горизонтальний та вертикальний. Основна відмінність між ними полягає у тому, чи відбувається взаємодія між однорівневими або різнорівневими політичними акторами [3, с. 142]. У випадку дослідження саме досвіду Європейського Союзу процес політичної комунікації виглядає значно складніше, ніж той, що відбувається на рівні політичних систем національних держав. В ЄС функціонує складна багаторівнева комунікативна система. По-перше, йдеться про взаємодію в рамках держав-членів Євросоюзу як на горизонтальному, так на вертикальному рівні, коли, наприклад, обговорюється те чи інше питання євроінтеграційної тематики, на основі чого приймається певне рішення. По-друге, наявна активна комунікативна взаємодія країн-учасниць ЄС (їх представників) в процесі вироблення спільних загальноєвропейських рішень.

Отже, категорія «політична комунікація» може бути застосована для аналізу політичних процесів не тільки на національному, але й на наднаціональному рівнях.

Список використаних джерел

1. Ганжуров Ю. Політична комунікація: проблеми структуризації // Політичний менеджмент. – 2004. – № 2. – С. 121 – 129.
2. Карпук Н. Публічна сфера Європейського Союзу як основа його ефективної комунікаційної політики // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2013. – № 9. – С. 73 – 77.
3. Остапенко М. Політична комунікація: теоретичні аспекти дослідження // Політичний менеджмент. – 2012. – № 3. – С. 135 – 144.

Віталій БАШТАННИК

*д.держ.упр., професор,
професор кафедри права
та європейської інтеграції
ДРІДУ НАДУ*

Марія КУДРЯВЦЕВА

*аспірантка кафедри права
та європейської інтеграції
ДРІДУ НАДУ*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ НАУКОВОГО АНАЛІЗУ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: СОЦІАЛЬНИЙ СКЛАДНИК

Визначальною закономірністю сучасного процесу політичного реформування в Україні є реалізація демократичних принципів соціального управління з метою забезпечення політичної стабільності, вдосконалення системи державного управління, оптимального поєднання процесів побудови правової держави та становлення інститутів громадянського суспільства. Важливим завданням формування організаційно-правових засад державного управління в Україні є приведення системи влади у відповідність до світових (європейських) стандартів суспільного управління, з урахуванням національних інтересів і процесів структурування наднаціональних систем. Врахування глибинних процесів розвитку євроінтеграційних процесів на нинішньому етапі реформування управління є важливим, перш за все, для розуміння тенденцій та напрямів розвитку національного механізму управління політичними та соціально-економічними процесами, розбудови власної економічної стратегії та формування адекватної державної політики.

В умовах формалізації та закріплення у конституційному вимірі стратегії європейського вибору України, наближення до європейських стандартів життєдіяльності, соціальна спрямованість державного управління передбачає забезпечення внутрішніх умов для нормального функціонування ринкових механізмів, ослаблення протиріч, обумовлених ринковою диференціацією між соціально слабкими і сильними групами суспільства, а також надання визначених соціальних гарантій, що забезпечували б прийнятні умови життя людей. Цілком природно, що напрями національного розвитку інтегрують не лише соціальні аспекти. Багато в чому національна держава чи наднаціональне утворення залежить від зовнішніх загроз, економічної нестабільності, стану екологічної та воєнної безпеки.

Завдання, поставлені перед державою, по-перше, мають бути детерміновані законодавчо закріпленими зобов'язаннями держави по

соціальному захисту населення у випадку непередбачених обставин. А по-друге, вони пов'язані з необхідністю забезпечення прийняттого стандарту життя для груп населення з низьким прибутком. Пріоритетність у даному випадку обумовлена функціональною роллю держави як інституту, що гарантує забезпечення населення визначеним набором соціальних благ і гарантій. Саме тому мета наукового аналізу реформування державного управління, серед іншого, полягає в тому, щоб на підставі комплексного дослідження проблем соціального забезпечення та захисту громадян, відповідного національного законодавства, матеріалів практики з'ясувати основні проблеми правового регулювання відносин у сфері соціального забезпечення, у теоретичному осмисленні і напрацюванні адаптаційних механізмів впровадження європейського досвіду формування моделі соціальної держави в контексті соціального розвитку, а також виробити пропозиції стосовно удосконалення законодавства з соціального забезпечення. Досягнення зазначеної мети реалізується через вирішення таких основних завдань як аналіз теоретико-методологічних передумов розбудови соціальної держави, визначення і обґрунтування місця соціальної держави серед основних засад державного ладу; та водночас, аналіз основних засад та структури соціальної політики в теорії і практиці сучасної української держави, сучасного стану державно-управлінської діяльності у сфері соціальної політики України; визначення змісту і структури соціальної політики ЄС та країн-членів ЄС.

Однією з головних причин зазначених негативних явищ є, на нашу думку, недосконалість державної соціальної політики і, в першу чергу, неналежне виконання державою своєї соціально-захисної місії. Цей висновок підтверджується і тим, що існуючій державній системі соціального захисту населення притаманні такі негативні риси, як зрівняльний підхід, не сформованість нормативної бази, нечітке розмежування повноважень між органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування у сфері соціального захисту, нестача механізмів діагностики нужденності і виявлення реальної потреби у тих чи інших видах допомоги, відсутність обґрунтованих критеріїв її надання.

У країнах Європи соціальна держава традиційно закріплюється у вигляді конституційного принципу. Становлення соціальної держави обумовлене специфікою лібералізму континентальної Європи і вимогами часу її започаткування. Соціальний вимір - основа, на якій розгортається європейська інтеграція. Це аспект, тісно пов'язаний із усіма напрямками діяльності Європейського Союзу, що отримав своє оформлення у вигляді комунітарної соціальної політики. Європейська соціальна ідея, що присутня на всіх етапах інтеграції, була втілена в Європейську соціальну модель і відповідно до цієї моделі трансформувалася політику інтеграційного процесу загалом, зайняла своє законне місце поруч з економічною, регіональною, зовнішньою політикою ЄС.

Саме сьогодні роль держави полягає у створенні відповідних умов реалізації ефективної соціальної політики. Окрім того, держава бере на себе ті функції, які нездатна виконати самостійно особа чи сім'я. Головна мета соціальної політики – досягнення соціальної справедливості, подолання нерівності, що виникає під час розподілу економічних та соціальних ресурсів. Функція держави полягає у гарантуванні й забезпеченні визначеного рівня доходів та соціальних послуг незалежно від трудового внеску. Відомо, що кожна країна, регіон мають специфічні культурні особливості: власну систему норм і традицій, які враховуються при формуванні соціальної політики. Таким чином, специфічною особливістю політичної ситуації в Україні була й досі залишається відсутність єдиної стратегії у соціальній сфері, що призводить до прийняття ситуативних рішень, обумовлених політичною кон'юнктурою та спрямованих на тимчасове поліпшення життєвого рівня окремих категорій населення. На часі – формування умов суспільної взаємодії, відновлення багатосторонніх (у сучасному розумінні – тристоронніх національних соціально-економічних комісій з метою забезпечення ведення соціального діалогу в Україні).

Становлення сучасної Української держави потребує чіткого наукового уявлення про ознаки, особливості, властивості, характерні риси управління, що притаманні всім суспільствам на різних стадіях розвитку. Поряд з цим надзвичайно важливе розуміння характеру державного управління, здійснюваного у конкретних просторових рамках. Адже процес управління повинен якомога повніше відповідати демократичним принципам, позаяк люди володіють невід'ємним, природним правом на самоврядування. Базова теоретико-методологічна проблема управління зводиться до того, що процеси управління властиві складним, динамічним системам, атрибутом яких є самоуправління, тобто здатність до впорядкування системи, приведення її у відповідність до об'єктивної закономірності даного середовища, до оптимізації її функціонування.

Україна нині потребує закріплення нової системи ціннісних орієнтацій, своєрідної духовної субстанції, основу якої складатимуть свобода, вільна праця, соціальна справедливість, духовний розвиток на основі національних і загальнолюдських базових цінностей. Звідси – інтенсивний суспільний пошук загальнонаціональних ідейно-духовних орієнтирів та універсальних об'єднавчих цінностей, що базуються насамперед на правах і свободах людини, здатних консолідувати і зміцнити державу, забезпечити її вихід на цивілізований рівень сучасності та чітку історичну перспективу.

Європейський вибір України як напрям діяльності всієї системи публічної влади, основа правової реформи, визначений пріоритетом державної політики з 1991 року, закріпив формування (на думку окремих вчених – відродження) демократичних управлінських механізмів, з

одночасним інтегруванням місцевої влади до системи управління країною, перш за все, у політико-правовому і законодавчому контексті. У правовому аспекті, це безумовно сприяло ствердженню конституційної основи Української держави, забезпечення конституювання механізмів управління адміністративно-територіальними одиницями. Саме тому актуалізується завдання комплексної реформи державного (публічного) управління, яка повинна вирішити завдання щодо: формування ефективної та результативної системи органів виконавчої влади; організацією професійної, політично нейтральної та відкритої публічної служби, тобто служби в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування; створенням системи фінансово самодостатніх органів місцевого самоврядування; орієнтацією роботи органів публічної адміністрації на обслуговування потреб та задоволення інтересів громадян (йдеться про необхідність усвідомлення того, що на першому місці має бути публічний інтерес, а не власний інтерес представників публічної адміністрації).

Ігор ШПЕКТОРЕНКО

д.держ.упр., професор кафедри державного управління місцевого самоврядування ДРІДУ НАДУ

ТЕНДЕНЦІЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КРАЇНАХ СВІТУ

Зазвичай виділяється шість моделей територіального управління держав:

- германська (її особливістю є сильна автономія регіональних складових та розвинене місцеве самоврядування на локальному рівні);
- британська (надзвичайно потужні адміністративно-територіальні одиниці локального рівня та тенденція у напрямку посилення управлінської автономії регіональних складових);
- скандинавська (надання значної управлінської автономії локальному рівню адміністративно-територіального устрою);
- середземноморська (наявність значної кількості дрібних та слабких в адміністративному відношенні локальних з тенденцією посилення адміністративної регіоналізації);
- балканська (концентрація управлінської автономії на низових щаблях – локальному, або субрегіональному) та відсутність регіонального самоврядування);
- центральноєвропейська модель (вибудовування інституту місцевого самоврядування фактично «з нуля», здійснення комплексних реформ у напрямку децентралізації).

З нашої позиції, на сьогодні немає підстав пов'язувати Україну із жодною з перелічених моделей.

Характеризуючи тенденції удосконалення місцевого самоврядування в країнах світу, слід мати на увазі, що у більшості випадків вони не є такі однозначні та лінійні. Зазвичай вони є наслідком взаємодії цілої низки чинників і часто бувають взаємно суперечливими. Загальносвітовою тенденцією є тотальна алгоритмізація управлінських дій, упровадження процедурного підходу, який обмежує владу та зменшує роль державних службовців у здійсненні управлінських дій і таким чином забезпечує публічність влади.

Відповідно до основних тенденцій адміністративних реформ кінця ХХ – початку ХХІ ст., у світі суттєво зростає роль людини та громадянина в реалізації управлінського процесу. Домінуючою тенденцією розвитку місцевого самоврядування передових демократичних держав світу є набуття ним обслуговуючого характеру. Щодо країн ЄС – принциповим питанням еволюції місцевого самоврядування є тенденція до уніфікації територіального управління. Поширюється регіоналізація, яка стала однією з основних тенденцій країн ЄС. Світові глобалізаційні процеси, а також сама євроінтеграція зумовлюють уподібнення в підходах до місцевого управління. Ще однією тенденцією, яка кардинально змінила в останні роки характеристики місцевого самоврядування в країнах світу, є впровадження електронного врядування.

Реформи системи місцевого самоврядування на локальному рівні у державах світу суттєво відрізнялися між собою за низкою параметрів, відповідно, їх передумови доцільно класифікувати за такими групами: політичні, економічні, фінансові, кадрові, стратегічні, організаційно-технічні, комунікаційні, демографічні, соціальні. Практика та досвід реорганізації місцевого самоврядування в країнах світу та Європи вказують на те, що її основними концептуальними векторами розвитку є визначення ефективних для здійснення публічних функцій розмірів територіальних одиниць, а також повноважень та компетенцій органів публічної влади на територіальному рівні для належного виконання поставлених завдань і надання якісних послуг громадянам.

Одним із важливих механізмів реформування територіально-управлінської системи в країнах Європи стало запровадження системи NUTS, що забезпечує уніфіковану, прозору й ефективну модель статистичного моніторингу в межах: укрупнення шляхом створення більш великих, об'єднаних територіальних одиниць, або, навпаки, розділення через виділення більш дрібних одиниць. Вибір тієї чи іншої моделі реформування пов'язаний із історичними, соціально-економічними та політичними чинниками й обумовлений вирішенням завдань, з одного боку, підвищення економічної ефективності здійснення публічної влади, а з іншого – розвиток процесів демократизації та забезпеченням субсидіарності в механізмі управління, наближенням системи надання публічних послуг до громадян.